

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

III daiktavardžių linksniuotė (linksniavimo tipai)

Romos įkūrimo mitai ir archeologija

Dr. Audronė Kučinskienė, VU Klasikinės filologijos katedra

LOTYNŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS DALYKO MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA, 2023

Pasikartokime.

Repetitio est mater studiorum

- Iš ko atpažįstame daiktavardžio linksniuotę?
  - Iš **sg. gen.** galūnės, kuri visada pateikiama žodyne prie vardininko formos

I linksniuotė:

-ae (terra, ae *f*; puella, ae *f* etc.)

II linksniuotė:

-ī (discipulus, ī *m*; fluvius, īī *m*; oppidum, ī *n*)

III linksniuotė:

-is

Declinatio tertia

- Trečiosios linksniuotės iššūkiai:

1. Visų trijų giminių daiktavardžiai;

2. Pilnas kamienas pamatomas tik iš gen. formos;

Venus, er**is** *f* Cicero, ōn**is** *m* caritas, at**is** *f* opus, er**is** *n* iter, itiner**is** *n*

3. Yra trys linksniavimo tipai.

Declinatio tertia

Priebalsinis tipas	Balsinis tipas	Mišrusis tipas
Visi nelygiaskiemeniai daiktavardžiai, kurie prieš galūnę turi vieną priebalsį	1) Neutrum g. daiktavardžiai su baigmenimis -re,- al- ar: mare, animal, exemplar 2) Keli moteriškos g. daiktav:, tussis „kosulys“, febris „drugys“, sitis „troškulys“, turris „bokštas“, puppis „laivagalis“ vis „jėga“ et securis „kirvis“ + Tiberis, is <i>m</i>; Neapolis, is <i>f</i> etc.	1) Nelygiaskiemeniai daiktavardžiai, kurie prieš galūnę turi du ar daugiau priebalsių: cor, cordis <i>n</i>; nox, noctis <i>f</i>; 2) Lygiaskiemeniai daiktavardžiai su galūnėmis -is, -es: civis, is <i>m</i> „piliėtis“; nubes, is <i>f</i> „debesis“

Declinatio tertia

Sg.	priebalsinis tipas	balsinis tipas		mišrusis tipas	
Nōm./ Voc.	orator, lectio, nomen	turris	mare	civis	cor
Gen.	oratōris, lectiōnis, nominis	turris	maris	civis	cordis
Dat.	oratōri, lectiōni, nomini	turrī	marī	civī	cordī
Acc.	oratō em , lectiō em , nomen	turr im	mare	civ em	cor
Abl.	oratore e , lectione e , nomine e	turr ī	mar ī	cive e	corde e
Pl.					
Nōm./ Voc.	oratōres, lectiōnes, nomina a	turrēs	mar ia	civēs	corda a
Gen.	oratōr um , lectiōn um , nomin um	turr ium	mar ium	civ ium	cord ium
Dat.	oratōribus, lectiōnibus, nominibus	turribus	maribus	civibus	cordibus
Acc.	oratōres, lectiōnes, nomina a	turrēs	mar ia	civēs	corda a
Abl.	oratōribus, lectiōnibus, nominibus	turribus	maribus	civibus	cordibus

A Troia ad Romam

Olim (*kadaise*) Graeci, ut fabula narrat, Troiam delevērunt. Tum Aenēas, filius Veneris, cum patre, filio et comitibus suis Asiam relīquit et in Italiam vēnit. In Latio rex nomine Latīnus inter Latīnos regnāvit. Ibi Aenēas Laviniam, filiam regis, in matrimonium dūxit et oppidum Lavinium condidit. Postea eius (*jo*) filius Ascanius Albam Longam condidit. Multos post annos Amulius fratrem Numitōrem, regem Albae Longae regno privāvit et se (*save*) regem declarāvit. Rhēa Silvia, filia Numitōris, Virgo Vestālis erat. Sed Mars eam (*ja*) amāvit, itaque puella geminos filios, Romulum et Remum, genuit. Servi iussu (*įsakymu*) regis Amulii pueros in Tiberim exposuērunt. Sed unda fluvii recessit et alveus, ubi fratres collocāti erant (*buvo padėti*), in litore relictus est (*pasiliko*) non procul a monte Palatīno. Lupa siti compulsa (*atginta, priversta*) de montibus descendit et pueros lacte suo nutrīvit. Deinde pastor Faustulus pueros invēnit et educāvit. Postrēmo Romulus urbem in Palatio condidit et suo nomine nomināvit. Nostris temporibus in monte Palatino casam Romuli et in musēo Capitolīno lupam aēneam cum pueris vidēre possumus.

dēleo, ēvī, ētum, ēre sunaikinti, sugriauti
comes, itis *m, f* bendrakeleivis
relinquo, līquī, lictum, ere palikti
dūco, xī, ductum, ere (in matrimonium) vesti
condo, didī, ditum, ere įkurti
privo, āvī, ātum, āre (+abl.) atimti ką
geminus, a, um dvigubas, porinis
gigno, genuī, genitum, ere gimdyti

pōno, posuī, positum, ere padėti, paguldyti
recēdo, cessī, cessum, ere trauktis, atslūgti
lītus, oris *n* krantas
dēscendo, scendī, scēsum, āerere nusileisti
lac, lactis *n* pienas
nūtrio, īvī, ĩtum, ĩre pamaitinti
aēneus, a, um bronzinis

Aeneas in pictūra Pompeiōrum

TROIA → LATIUM

AENEAS : Lavinium

↓

ASCANIUS : Alba Longa

↓

XII reges Albae Longae

↓

AMULIUS et NUMITOR / RHEA SILVIA + MARS

↓

ROMULUS et REMUS : Roma

LUPA CAPITOLINA

Antonio del Pollaiuolo,
XV a.

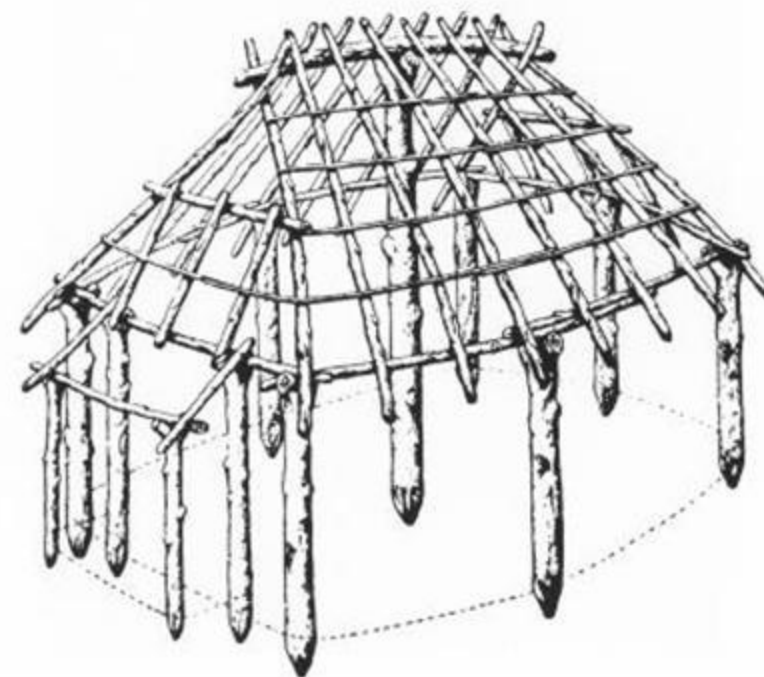

Roma antiqua. Roma quadrata

Casa Romuli

Skirtingi mokymosi tempai

- Kiekvienam turi būti suteikta galimybė mokytis jam būdingu tempu.
- Kokį metodą taikyti?
- Kiekvienas dirba jam įprastu tempu, po to aptaria savo sprendimą su panašiu greičiu dirbančiais mokiniais.

Pvz., teksto supratimas vs. vertimas.

- *** Tiksliai ir sklandžiai išverskite tekstą.
- ** Atsakykite į klausimus, parodydami, kiek/ kaip supratote tekstą.
- * Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingus atsakymus

Skirtingi mokymosi tempai

- Kiekvienam turi būti suteikta galimybė mokytis jam būdingu tempu.
- Kokį metodą taikyti?
- Kiekvienas dirba jam įprastu tempu, po to aptaria savo sprendimą su panašiu greičiu dirbančiais mokiniais.

Pvz.

- *** Pilnais, sklandžiais sakiniais atsakykite į klausimus lotyniškai.
- ** Atsakykite į klausimus trumpa fraze ar sakiniu iš teksto.
- * Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingus atsakymus.

*** Atsakykite į klausimus lotyniškai:

1. Unde Aenēas in Italiam vēnit?
2. Cur Aenēas cum patre, filio et comitibus suis Asiam relīquit et in Italiam vēnit?
3. Cur Aenēas oppidum conditum Lavinium nomināvit?
4. Cuius filia erat Rhēa Silvia?
5. Quis erat pater Romulo et Remo?
6. Cur servi pueros in Tiberim posuērunt?
7. Quis invēnit et educāvit Romulum et Remum?
8. Quo nomine Romulus urbem suam nomināvit?
9. Ubi lupam aēneam hodie vidēre possumus?

*** Atsakykite į klausimus lotyniškai:

1. Unde Aenēas in Italiam vēnit?
2. Cur Aenēas cum patre, filio et comitibus suis Asiam relīquit et in Italiam vēnit?
3. Cur Aenēas oppidum conditum Lavinium nomināvit?
4. Cuius filia erat Rhēa Silvia?
5. Quis erat pater Romulo et Remo?
6. Cur servi pueros in Tiberim posuērunt?
7. Quis invēnit et educāvit Romulum et Remum?
8. Quo nomine Romulus urbem suam nomināvit?
9. Ubi lupam aēneam hodie vidēre possumus?

**Atsakykite į klausimus trumpa fraze ar sakiniu iš teksto:

- Qui Troiam delevērunt?
- Quis erat Aeneas?
- Quis inter Latīnos regnavit?
- Quis erat Lavinia?
- Quis Albam Longam condidit?
- Quem multos post annos Amulius regem declarāvit?
- Quam deus Mars amāvit?
- Quis erat mater Romuli et Remi?
- Ubi lupa Romulum et Remum invēnit?
- Ubi Romulus urbem condidit et suo nomine nomināvit?

**Atsakykite į klausimus trumpa fraze ar sakiniu iš teksto:

- Qui Troiam delevērunt?
- Quis erat Aeneas?
- Quis inter Latīnos regnavit?
- Quis erat Lavinia?
- Quis Albam Longam condidit?
- Quem multos post annos Amulius regem declarāvit?
- Quam deus Mars amāvit?
- Quis erat mater Romuli et Remi?
- Ubi lupa Romulum et Remum invēnit?
- Ubi Romulus urbem condidit et suo nomine nomināvit?

*Pasirinkite teisingą atsakymą:

1. Qui Troiam delevērunt?

A. Graeci

B. Latīni

C. Romulus et Remus

2. Quis erat Aeneas?

A. filius Veneris

B. Rex Graecorum

C. rex Albae Longae

3. Quis erat Lavinia?

A. Filia Amulii

B. Uxor Aenēae

C. filia Numitōris

4. Quis Albam Longam condidit?

A. Amulius

B. Numitor

C. Ascanius

Quem Amulius regem declarāvit?

A. Romulum

B. Numitōrem

C. se

6. Quam deus Mars amāvit?

A. filiam Numitōris

B. filiam Vestae

C. uxorem Aenēae

7. Ubi lupa Romulum et Remum invēnit?

A. in montibus.

B. in casa Romuli

C. in litore Tiberis

8. Ubi Romulus urbem condidit et suo nomine nomināvit?

A. in Palatio

B. In Capitolio

C. in montibus Albae Longae

*Pasirinkite teisingą atsakymą (ats.):

1. Qui Troiam delevērunt?

A. Graeci

B. Latīni

C. Romulus et Remus

2. Quis erat Aeneas?

A. filius Veneris

B. Rex Graecorum

C. rex Albae Longae

3. Quis erat Lavinia?

A. Filia Amulii

B. Uxor Aenēae

C. filia Numitōris

4. Quis Albam Longam condidit?

A. Amulius

B. Numitor

C. Ascanius

Quem Amulius regem declarāvit?

A. Romulum

B. Numitōrem

C. se

6. Quam deus Mars amāvit?

A. filiam Numitōris

B. filiam Vestae

C. uxorem Aenēae

7. Ubi lupa Romulum et Remum invēnit?

A. in montibus.

B. in casa Romuli

C. in litore Tiberis

8. Ubi Romulus urbem condidit et suo nomine nomināvit?

A. in Palatio

B. In Capitolio

C. in montibus Albae Longae

Gratias ago!
Valete, collegae!